

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Predsednik Reagan bo noč ob osmih poročal Kongresu o stanju Unije

WASHINGTON, D.C. — Noč ob osmih bo predsednik Reagan poročal pred skupnim zasedanjem zveznega kongresa o stanju Unije. Govor bodo prenašale televizijske in radijske postaje neposredno. Ameriška ustava zahteva od predsednika letno poročilo o stanju Unije. Reagan naj bi bil podal to poročilo že pretekli torek zvečer, zaradi nesreče šuttleja Challengerja pa ga je odložil do noč.

Dobro poučeni viri v Beli hiši vedo povedati, da bo Reagan poudaril predvsem gospodarske zadeve. Predlagal bo razne omejitve programov socialnega skrbstva, ne pa Social Security sistema. Predsednik bo zagovarjal predrugačen sistem zdravstvenega zavarovanja, v katerem bodo posamezniki in družine rešene skrbi, da jih bodo stroški, povezani z dolgotrajnimi oziroma »katastrofalnimi« boleznimi finančno izčrpali. Končno, Reagan bo tudi predlagal spremembe v mednarodnem monetarnem sistemu, ki naj bi prinesle več stabilnosti.

Posebna komisija bo imela nalogo ugotoviti, zakaj je prišlo do nesreče Challengerja —

WASHINGTON, D.C. — Včeraj je predsednik Reagan imenoval posebno komisijo in ji dal nalogo, naj preučuje vse okoliščine, ki so vodile do katastrofalne eksplozije vesoljskega šuttleja Challengerja pretekli torek komaj 74 sekund po izstrelitvi. V siloviti eksploziji je bilo ubitih vseh sedem astronautov. Komisiji bosta načelovala bivši državni sekretar v Nixonovi administraciji William P. Rogers in bivši astronaut in prvi človek, ki je stopil na luno, Neil Armstrong. Med drugimi člani komisije je tudi Sally Ride, prva ameriška astronautka.

Čeprav predstavniki NASA nočejo uradno komentirati o vzroku nesreče, vse kaže, sodeč po zelo jasnem filmu o nesreči, da je nastala okvara na eni od dveh raket s trdim gorivom. Na strani te rakete je že 13 sekund pred eksplozijo videti plamen, ki je bo vsej verjetnosti povzročil eksplozijo. Kljub temu, pri NASA trdijo, da še niso preučili vseh podatkov. Pravijo pa, da astronauti niso nič vedeli o prihajajoči eksploziji.

Razbitine Challengerja še iščejo v morju vzhodno od Cape Canaverala. Vsega skupaj so našli komaj 12 ton kosov šuttleja, nič nočejo uradno potrditi glede ostankov astronautov. Vse kaže, da so našli majhen kos noge enega od pogrešanih astronautov. Upali so, da bodo našli večji del kabine, v kateri so bili astronauti, vendar še niso. V iskanju sodelujejo posebne raziskovalne podmornice.

Nekateri izvedenci na področju raketne tehnike pravijo, da ako bo preiskava ugotovila, da je vzrok nesreče pripisati okvari na raketi s trdim gorivom, bo mogoče bodoče take okvare preprečiti. To lahko pomeni, da bi mogli začeti z novimi poletji šuttleja do konca leta. Pri NASA pa trdijo, da so take domneve neutemeljene.

Ta petek bodo predsedniške volitve na Filipinih — Aquinova prepričana o svoji zmagi, ako bodo volitve res svobodne

MANILA, Fil. — Opozicijska predsedniška kandidatka Corazon Aquino je iz dneva v dan bolj prepričana, da bo premagala predsednika Ferdinanda Marcosa na petkovih volitvah, ako bodo te volitve res svobodne.

dne. Tudi neodvisni opazovalci filipinskih razmer menijo, da ima Aquinova precej možnosti zmage, pripominjajo pa, da bodo volitve pod kontrolo Marcosovih privrženec. V svojih kampanjskih nastopih poudarja Aquinova predvsem korupcijo Marcosovega režima in težavne gospodarske razmere v deželi.

V intervjuju preteklo soboto, je sam Marcos priznal, da so bile storjene številne napake, trdil pa je, da ga še vedno zaupa velika večina filipinskega ljudstva in ne računa na možnost poraza. Zanikal je, da so se on in člani njegove družine obogatili tekom njegovega predsednikovanja.

Papež Janez Pavel II. na obisku v Indiji — Včeraj obiskal Mater Terezijo v Kalkuti

KALKUTA, Indija — Papež Janez Pavel II. nadaljuje s svojim obiskom v tej veliki deželi, v kateri so komaj trije odstotki vseh Indijcev krščanske vere. Hindujsko in muslimansko prebivalstvo se bolj malo zanima za papežev obisk, vendar so bili sprejemni prijateljski in brez hudih incidentov. Višek papeževega obiska je bil včeraj, ko je prišel v zavetišče, ki ga vodi 75-letna Mati Terezija. Papež je bil zelo prizadet od vsega, kar je v tem zavetišču videl o trpljenju, ki ga morajo prenašati najrevnejši sloji indijskega prebivalstva. V svojih javnih nastopih je papež močno kritiziral hindujski kastovski sistem, kar seveda zbuja ogorčenje med hindujskimi skrajneži.

Predsednik Jean-Claude Duvalier še na čelu haitijske vlade — Demonstracije ponehale

PORT-AU-PRINCE, Haiti — Včeraj so bile razmere v tem in drugih mestih videti dokaj normale, poročajo novinarji. Haitijski predsednik Jean-Claude Duvalier je obiskal razne trge v stolnem mestu, kar kaže, da je še vedno na krmilu vlade. V zadnjih dneh so bile v več krajih demonstracije, ki pa so bile neorganizirane in so jih varnostne sile strle. Vlada trdi, da ni bilo veliko človeških žrtev v teh demonstracijah, neuradni viri pa govorijo o več kot 50 ubitih.

Haiti spada med najrevnejše dežele na svetu, številni Haitčani pridejo na nezakonit način v ZDA, kjer se naseljujejo predvsem na Floridi in v drugih južnih državah.

— Kratke vesti —

Dunaj, Avst. — Včeraj je cena soda nafte v prosti prodaji padla na \$18 in sicer prvič v zadnjih 10 letih. Vse kaže, da bo cena v naslednjih mesecih še znatno padla, morda celo na \$10 na sod. Vzrok temu naglemu padcu je predvsem odločitev Saudske Arabije, da bo pošiljala na trg veliko več nafte kot doslej. Nizka cena nafte bo posebej prizadela Mehiko in Venezuelo, prav tako tudi Anglijo in Norveško.

Pariz, Fra. — Včeraj je francoska vlada izgnala iz Francije štiri sovjetske diplomate, ki naj bi bili vohuni. Kmalu nato je sovjetska vlada izgnala štiri francoske diplomate. Pred 10 dni je namreč bil aretiran nek Francoz, ki naj bi bil vohunil za ZSSR.

Toronto, Kan. — Včeraj je bil kanadski dolar prvič vreden manj kot 70 ameriških centov. Finančni strokovnjaki so presenečeni nad padcem vrednosti kanadskega dolarja, predvsem, ker imajo ZDA trgovinski primanjkljaj s Kanado okoli 20 milijard dolarjev na leto.

Iz Clevelanda in okolice

Pustna zabava—

Dramatsko društvo Liliya prireja Pustno zabavo z večerjo v soboto, 8. februarja, ob 7h zvečer. Za vstopnice, kličite Jožeta Tomca na 731-3669.

Seja—

Društvo sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ bo imelo svojo sejo jutri, v sredo, ob 1.30 popoldne v društveni sobi avditorija pri Sv. Vidu. Članstvo vabljen!

Skupno sv. obhajilo—

Društvo Najsvetejšega Imena pri Sv. Vidu bo imelo skupno obhajilo prihodnje nedelje, 9. februarja, pri osmi sv. maši. Takoj po maši bo zajtrk in sestanek v cerkveni dvorani.

Slovenska čitalnica—

Slovenska čitalnica, ena najstarejših ustanov v naši skupnosti, bo imela letno sejo to nedeljo popoldne ob 2. uri in sicer v prostorih Čitalnice v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Člani vabljeni, da se seje udeležijo.

Novi grobovi

V nedeljo, 2. februarja, je v Euclid General bolnišnici po dolgi bolezni umrl 76 let stari Joseph J. Parker, rojen v Jug., v New York je prišel l. 1927, v Cleveland pa l. 1939, mož Anne Svete (por. Globokar) Parker, oče Roberta (pok.), Joan M. in Davida J., očim Williama, 5-krat stari oče, zaposlen pri PMC Industries 27 let, do svoje upokojitve l. 1974, član pevskega zbora Zarja, SNPJ št. 158, Klub Ljubljana, in Kluba slov. upokojencev v Euclidu. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. v četrtek, 6. februarja, v cerkev sv. Križa dop. ob 10. in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo noč od 7. do 9. in v sredo pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Anton Smolic

V nedeljo, 2. februarja, popoldne je v Euclid General bolnišnici umrl 90 let stari Anton Smolic, rojen v Knežji vasi pri Dobrničju, Slovenija, od koder je prišel v ZDA l. 1913, mož Rosann, roj. Rozinko, oče Dorothy Wells, 3-krat stari oče, 5-krat prastari oče, brat Mary Klemencic ter že pok. Josepha, Johna in Franka, zaposlen pred svojo upokojitvijo pri Wean Equipment Co., član ADZ št. 16 in ABZ št. 37. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. danes, v cerkev sv. Kristine dop. ob 9.15 in od tam na pokopališče Vernih duš.

Mary Papez

Umrla je Mary Papez (Papist), hčerka Julie, roj. (dalje na str. 2)

Krofi—

Oltarno društvo pri Sv. Vidu bo imelo prodajo krofov to soboto, 8. februarja, ob običajnem času v društveni sobi svetovidskega avditorija.

Lep večer—

Preteklo soboto zvečer so se zbrali člani in prijatelji St. Clair lovskega kluba na letni, že 56. večerji s plesom. Lepa prireditvev je bila v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

Spominski dar Mohorjevi—

Kot šopek neusahljivega cvetja v spomin na svojega pokojnega moža in očeta, so darovali za študente v Mohorjevih domovih \$100, žena ga. Mary Kokal z družino. Za dar se v svojem in v imenu Moh. družbe lepo zahvaljuje pov. J. Prosen.

Še v februarju—

Poleg že navedenih, bo v tem mesecu nekaj drugih prireditev, na katere vas opozarjamo:

V nedeljo, 16. februarja, priredi Klub slov. upokojencev večerjo in ples ob 25-letnici kluba. Prireditvev bo v SDD na Recher Ave., začel se bo ob 3.30 pop.

V soboto, 22. februarja, bo U.S.S. priredila tekmo v peku peciva v SDD na Recher Ave., ob 7h zvečer bo v isti dvorani koncert U.S.S. godbe na pihala. Vstopnice in pojasnila za udeležbo tekme imajo v Tony's Polka Village na E. 185. cesti.

Rezervirajte nedeljo, 23. februarja, za kosilo Misijonske Znamkarske Akcije v farni dvorani pri Sv. Vidu. O tem kosilu bomo seveda še poročali.

Tiskali bomo že v četrtek—

Zaradi odsotnosti lastnika ta petek, bomo petkovo A.D. natisnili že v četrtek popoldne ali zvečer. Zato prosimo vse, ki bi imeli dopise ali vesti za slovenski del petkove številke, da jih dostavijo v našo pisarno vsaj do četrta popoldne.

Zamuda—

V naši okolici je več ljudi naročenih na argentinski tednik *Svobodna Slovenija*. Že več tednov ni prišlo nobenih izvodov tega lista. Mogoče so na počitnicah, mogoče je vzrok štrajk.

VREME

Deževno danes z najvišjo temperaturo okoli 50° F. Oblačno jutri, z verjetnostjo dežja. Najvišja temperatura okoli 48° F. V četrtek zopet oblačno z možnostjo dežja ali snega. Najvišja temperatura okoli 38° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Canada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 10 Tuesday, February 4, 1986

Teden krščanske edinosti

Teden krščanske edinosti je sicer že minil, toda molitve v tem so bile uvod za nenehno prizadevanje vseh kristjanov, da bomo nekoč vsi eno. Papež Janez Pavel II. je v začetku tedna krščanske edinosti opozoril kristjane po vsem svetu, da molijo za edinstvo kristjanov. V tem času naj katoličani pravoslavni, anglikanci in evangeličani skupno molijo in premišljujejo. Za eno samo Kristusovo Cerkev moramo namreč pričevati skupaj. Posebno je to potrebno v sedanjem času, ko svet pretresajo needinstvo, razprtije, vojne, nasprotovanja. V tem svetu bo pričevanje nas, kristjanov, preroška pot k edinstvu ter smer v novo življenje v slogi in miru. Skupno pričevanje za edinstvo Cerkve in nas v njej nam je lahko tudi vedno znova spodbuda za dejavno prizadevanje za popolno edinstvo med kristjani.

Skupnost nas, kristjanov, čeprav še nepopolna, nas vse poziva k sodelovanju na številnih področjih in tako omogoča dejavno pričevanje za božje odrešenijsko ljubezen do sveta, kateremu je to odrešenje potrebno.

Na italijanski televiziji imajo vsako nedeljo na sporedu program, posvečen ekumenskim vprašanjem. Ob začetku Tedna krščanske edinosti je komentator dal zanimivo sodbo o ekumenskem gibanju v Sloveniji. Povedal je, da v Sloveniji vzorno sodelujejo verniki in duhovniki katoliške, pravoslavne in evangeličanske Cerkve. To sodelovanje se je posebej pokazalo v Tednu Krščanske edinosti, ko so vse te verske skupnosti skupaj molile za edinstvo kristjanov.

Jože Melahar
(Amer. Slovenec)

Nezadržni studenec resnice

Koroškemu pisatelju Valentinu Polanšku (1928-1985) je leta 1981 Družba sv. Mohorja v Celovcu izdala in založila avtobiografski roman »Križ s križi« (386 strani). V njem Zdravko (tj. avtor) popisuje svoje podeželsko otroštvo in pa šolanje, najprej na Koroškem, a zatem — pod nemško okupacijo — na učiteljskišči v Krainburgu (tj. Kranju). In na Gorenjskem se je doraščajoči fant srečal z OF in njenimi nasprotniki. Le-tem — vaškim stražarjem, plavogardistom, predvsem pa domobrancem — je pripisal krivdo za medvojni bratomor med Slovenci.

V povojnih izseljencih v Kanadi in ZDA je Polanškova knjiga zbudila nejevoljo. Sklicujoč se na veliko finančno podporo, s katero so ameriški Slovenci pomagali DSM spet na noge po težkih letih, so trije predstavniki Zveze društev Slovenskih protikomunističnih borcev v Torontu — Jakob Kvas, Otmar Mauser in Ciril Preželj — sestavili dolg odgovor na Polanškove trditve in ga poslali v Celovec. Ta prvi spis — »Odmev na knjigo "Križ s križi"«. Očitek bratomora - neutemeljen! — je bil natisnjen v koledarju DSM za leto 1983; obsegal je devet tristolpčnih strani (vštevši pripombo uredništva).

Plaz, ki ga je mimogrede sprožil Valentin Polanšek, pa se s tem še ni ustavil. Polemika z uradnim prikazovanjem obdobja 1941-45 se je namreč nadaljevala. V koledarju za leto 1984

»LILIJ« vabi na pustno zabavo!

CLEVELAND, O. - Prav gotovo ste že brali v drobnih novicah, da Dramsko društvo Lilija letos pripravlja, kot je to že v navadi, pustno zabavo. A seveda z malo izjemo. Letos smo se odločili, da bomo servirali tudi okusno večerjo. Za spremembo, smo rekli. Že stari pregovor pravi, da gre ljubezen skozi želodec, danes pa lahko rečemo, da gre naša kultura tudi skozi želodec! Če pa gre za dober namen, ni to prav nič hudega. Saj je Dramsko društvo Lilija že veliko pripomoglo k spoznavanju naše kulture in podpiranju naše narodne zavesti.

Društvo potrebuje denar, da lahko nadaljuje s svojim poslanstvom. Obenem se bomo vsi malo pozabavali in zavrteli, saj bo za dobro voljo poskrbel Dušan Maršičev orkester Veseli Slovenci. Za vstopnice pokličite Jožeta Tomca na 731-3669. Če pa poznate katerega člana Lilije, kar njega vprašajte za vstopnico. Še to, seveda: Zabava bo to soboto, 8. februarja, s pričetkom ob sedmih zvečer v Slovenskem domu na Holmes Ave.

Pridite vsi, saj bo post potem dolg in dovolj časa bomo imeli, da se zresnimo! Na svidenje!

Prijatelj

Franc Rozina

Milwaukee, Wis.

DNEVNIK MOJIH SPOMINOV

I. del

Ljubljana v začetku maja 1945. leta

Bilo je, ko to pišem, že več kot pred 40 leti. Ta prvi majski dan se mi je zdelo, da sonce še nikoli ni tako lepo sijalo. Vsa Ljubljana, vsa Slovenija je drhtela v prvi pomladni lepoti. Krepko smo začutili, da se nam bliža konec strašne za nas 4 leta trajajoče vojne. Obdajala pa nas je neka čudna tesnoba negotovosti, kaj bo prinesel naslednji dan.

3. maja 1945 — Voditelji vseh demokratičnih strank v Sloveniji so se zvečer tega dne zbrali v Ljubljani, na Taboru. Oklicalo so slovensko državo v okviru Jugoslavije in sestavili narodno vlado.

Hvaležen sem g. Rozini, da je pripravil te spomine za objavo v našem listu. Seveda razumemo, da so njegovi osebni spomini, ki pa bodo zanimali marsikaterega bralca, morda ga celo spodbudili, da bi sam tudi o tej dobi pisal. Ur.

Meščani so iz svojih hiš in stanovanj razobesili slovenske in jugoslovanske zastave, pa tudi ameriške in angleške. Po ulicah mesta v gručah postajajo ljudje in se sprašujejo po vestih, ki pa jih ni...

4. maja — Zjutraj še nobenih vesti. V tej negotovosti tavam po mestu od trgovine do trgovine in iščem, kaj naj bi nakupil nujnega za slučaj, če bo treba — na pot.

Na oglasni deski Jugoslovanske tiskarne beremo v Slo-

— »Odpor proti okupatorju - partijski monopol!« — so podpisani Otmar Mauser, Tone Oblak in Lojze Bajc. Naslednje leto — 1985 — so isti trije avtorji objavili spis »The Klagenfurter Conspiracy« (»Zarota v Celovcu«). Zadnji, sklepni spis o obravnavanem obdobju je izšel v koledarju DSM za leto 1986: »Ob štiridesetletnici vetrinske tragedije«.

Prikaz, ki so ga družno napisali temeljiti poznavalci leta 1941-45, tedanji akterji, a danes na poraženem bregu, obsega (če seštejemo spise v vseh štirih koledarjih) nad 40 strani drobnega tiska; bilo bi ga za celo knjigo. Poudariti velja, da je to pisanje mirno, stvarno, pregledno in dokumentirano, tj. z opombami in viri. Slovenski zgodovinar ne bo mogel mimo njega. Pa tudi noben pogumen mlad človek ne, ki se v času nenehnega enostranskega tolmačenja naše preteklosti želi priklopiti do resnice — osvoboditeljice.

Vinko Beličič
(Kat. glas, 23.1.86)

cah. Spraševal nisem, kam jo rinemo. Končno pridemo mimo frančiškanske cerkve do hotela Union. Tu drug za drugim vstopimo v hotel.

Šele sedaj mi povesta, kje sta bila. V hotelu in na dvorišču zadaj se nahajajo srbski četniki z vojaško opremo in kamijoni. Od kod so prišla tja, nisem spraševal. Pri razgovoru z njihovo komando sta doseгла, da se jim mi trije lahko pridružimo.

Ko smo se potem v tej družbi vrteli in se začeli spoznavati, sem med njimi v pogovoru spoznal par slovenskih oficirjev, katerih imena pa sem poznal. Ob tej priliki sem spoznal tudi zaščitno sestro Vero Debeljak, hčerko majorja J. Debeljaka.

Med tem časom se je zmračilo. Ker ni kazalo, da bi ta večer odrinili, smo morali najti prenočišče. V Unionu je bilo vse zasedeno. Prenočili smo torej v hotelu Soča.

7. maja — To jutro smo bili spet nazaj na zbirališču hotela Uniona. Ko je bilo vse urejeno za odhod, je komandant četnikov velel na kamiona in druga vozila, ki so bila na razpolago. Na enega teh je prisedel tudi Unionski restavratorec Mato Karba z družino. Vse je pustil, vse premoženje in šel z nami.

Naj povem, da sva z Matom Karbo skupaj služila Kraljevo gardo v Beogradu.

Ko smo bili vsi na vozilih, so šoferji zapeljali na Miklošičevo cesto proti glavnemu kolodvoru, od tam pa na Bleiweisovo in Celovško cesto proti Gorenjski.

Kakor v sanjah izginjajo hiše in ulice Bele Ljubljane izpred oči v daljavi. Sam Bog ve, kdaj jih zopet vidimo! Misli mi romajo domov po slovo. Zatrdo sem mislil, da bom v teh dneh, po koncu vojne, objel domače. Pa ne! Od njih se še posloviti nisem utegnil.

Resničnosti položaja sem se začel zavedati šele daleč zunaj Ljubljane, ko smo dohitevali množice beguncev iz dolenskih krajev s konji in vozmi, s kolesi in peš. V sopot pa so se jim pridruževali novi in novi begunci, s tem pa večali kolone idočih po cesti v neznani svet.

Pri Kranju zavijemo na stransko cesto, ki vodi v Predoslje. Tu se ustavimo. Vtis imam, da se vodstvo posvetuje. Nato nadaljujemo pot in pridemo v Predoslje. Pred prosvetnim domo izstopimo. Povedo nam, da bomo v domu na slami prenočili.

(se nadaljuje)

NOVI GROBOVI

(Nadaljevanje s str. 1)

Crooks in Josepha Papeza (oba že pok.), sestra Antona, Anne Fondran, Alice Borowy, Sophie Stalinski ter že pok. Josepha, Julie Oberstar, Edwarda, Franka, Louisa in Johna. Pogreb je bil iz Fortunovega pogrebnega zavoda na 5316 Fleet Ave. včeraj, v ponedeljek, s sv. mašo v cerkvi sv. Lovrenca. Pokopana je bila na Kalvarija pokopališču.

Dvanajstino jubilejnega leta smo že preživeli

NEW YORK, N.Y. — Tokrat ob zaključku preteklega in nastopu letošnjega leta ni bilo v ameriškem časopisju nič kaj dosti prerokovanja, kakšna bo za nas zemeljske ljudi leto, ki ga začnemo. Menda so vsi ti prerokovalci že prišli do spoznanja, da se danes življenje skupnosti in narodov razvija po poteh brez starih, ustaljenih pravil.

Zato lahko vse povsod zasledimo družbeno razpadanje, po drugi plati pa spet strnjavanje v sociološkem, gospodarskem, političnem, moralnem in verskem pomenu. Seveda imamo tudi deklamatorje roznatega in blestečega življenja, ki so odmaknjeni od stvarnosti, pa žele zmago dobremu. Njih vloga je tudi pomembna, posebno, če propagirajo ljubezen, ker prečesto danes izgleda tako, da bodo poslanci sovražstva triumfirali v prihodnosti. Vendar mnogo je med nami znanilcev za lepšo bodočnost vsake skupnosti.

S takšno noto smo ob novem letu začeli svoje novoletno življenje tudi pri slovenskem sv. Cirilu na Osmi v New Yorku. Takoj v prvem nedeljskem farno-cerkvenem oznanilu nam je župnik oče Robert oznanjeval, da bomo imeli v petek 17. in soboto 18. januarja zvečer ter nedeljo ob desetih župnijsko duhovno obnovo, ki jo bo vodil provincial ljubljanske frančiškanske province dr. p. Mihael Vovk.

Reči moram, da razglasitev je bila slabotna, ker objava v oznanilih po novem letu je bledolična. Zakaj? Nedeljski obisk slovenskega sv. Cirila, razen devetkrat na leto ob tretji mesečni nedelji, ko je tako imenovana prosvetna ura, je vse preveč pičel, da bi to oznanjenje prišlo med naše tako razpršene in medseboj nepovezane farane in sloven-

ske njujorške srenjčane.

Tudi moja kroniška objava v *Ameriški Domovini* ne bi kaj prida zalegla, ker vse premalo tega slovenskega lista prihaja med naše ljudi na Njujorškem.

Posledica vsega tega je bila, da ta naša prepotrebna duhovna obnova v župnijskem merilu ni zajela našo celotnost, kajti udeležba v petek zvečer in v soboto je bila podoba naših običajnih nedelj pri Sv. Cirilu. V petek je bila nekaj večja kot v soboto, seveda na moje veliko razočaranje, ker sem pričakoval, da bo sobota glede udeležbe dokaj večja od petkove. Nedejanje je prečesto tudi nevedenje in negotovost, kot je tudi takšno prenekatero človekovo prerokovanje.

Seveda v nedeljo, ker je bila tretjemesečna, je bila udeležba skrajno lepa, saj je poleg tako zvanih rednih »prosvetarjev« prišlo tudi nekaj izrednih faranov in srenjčanov. Tako je tudi v dvorani pri programu spet bilo izredno omizje Rupnik-Kovač-Ručigaj. Vsled tega za eno mizo je zmanjkalo prostora za redne prosvetarje, ki so se v ozadju dvorane posedli izven omizij in tudi pri moji »knjižni stojnici«.

Tako je vsa ta zbrana »slovenska njujorška množica« deležna zadnjih sadov naše letošnje sicer bogate župnijske duhovne obnove, ki smo je bili deležni tisti nekaterniki v polnosti, ki smo bili vanjo vpleteni vse tri dni.

Dr. p. Mihael Vovk

Vprav provincial p. Mihael nam je v svojih duhovnih govorih podajal lik pravega kristjana, kristjana preteklosti, sedanosti in bodočnosti; lik človeka, ki hoče oblikovati svojo duhovno podobo po Kristusovih naukih: ljubezni, dobrote, resnice in pravice.

Petkov govor je izzvenel v narodno spravo na Slovenskem in povsod po svetu, kjerkoli živimo. Je to klic ljubezni, ki naj premaga vztrajno voljo sovražstva, ki gnavi naš narod že toliko desetletij. Da, že skoraj sto let bo, ko so se v našem narodu razprtije začele, ki so dosegle svoj višek med in tik po drugi svetovni vojni v bratomorstvu na Slovenskem.

P. Mihael podaja pristen Kristusov nauk notranje doživetvo, zato na zunaj s tistim ognjem, ki ogreje in oživlja v nas že marsikdaj zamrzela plemenita čustva, tako, da naša krščanska podoba v našem vsakdanjem življenju blede in izgineva skoraj popolnoma v naših dejanjih. In Kristus od nas ne zahteva besedi, ampak polnost plemenitih dejanj.

P. Mihael nam je ob tej priliki naše župnijske duhovne obnove hkrati tudi odkril podobo zdajšnjega zavzetega duhovna na Slovenskem. On je pravi vodnik, ki daje pobude vprav vsem, kar je cerkvenega. Kako nas je v petek in soboto zvečer vpeljal v ljudsko petje, ko smo bili brez organista. Kot sem že enkrat v svoji kroniki zapisal, to sem v prete-

klem poletju ob obisku očetnjave nešetokrat na mnogih krajih doživljal. Zato, verjemite mi, duhovni s svojimi škofi vred dobro vedo, kako jim je delati, da našim ljudem zopet vrnejo, njim odvzeto vero svojih dedov!

Tako se osebno in v imenu nas vseh p. Mihaelu zahvaljujem za njegov obisk, še bolj pa za njegove besede, da bi mi zares prešli kot farna skupnost v isto duhovno obnovo, ki bi močno odsevala v naših dejanjih, da bi ohranjali živo, dejavno duhovno-versko in duhovno-narodno skupnost.

S svojo kroniko tako zamujam, da jo pišem v letos prvič zasneženem New Yorku, 29. januarja, ki je hkrati rojstni dan p. Mihaela, ko je pred 48 leti v Ribnici zagledal luč sveta ter sprejel Kristusovo luč, s katero zdaj razpršuje temoto našega življenja in naših dejanj. Na mnoga leta, p. Miha!

Danes ne bi hotel omenjati težav našega skupnega narodnega življenja pri Sv. Cirilu. Zato opuščam poročanje o nedeljah ob koncu preteklega in začetku novega leta, kakor o prvi nedelji po duhovni obnovi, ki je bila zaključek molitvenega tedna za krščansko edinost.

V naši cerkvi nas je v to vodil p. Mihael, ko nam je slikal lik pravega kristjana. In ta srečni moment smo pozneje močno doživeli v zares tragičnem naključju. V dvorano je prišla novica, da je poprejšnji dan umrla žena poznanega slovenskega njujorškega srenjčana Lovra Stojana. To je bila Martha, ki je z Lovrom nekako trikrat na leto prišla v slovensko skupnost ki Sv. Cirilu na Osmi ob priliki jesenskih ali pomladnih prosvetnih nedelj.

Po rodu je bila Ljubljanka nemškega rodu in luteranske vere, vendar zvesta in ljubeča žena Slovenca — Lovra Stojana. Kot takšno smo jo v naši sredini poznali, zato smo nekateri na to lepo nedeljo na Osmi odšli popoldne v mrliško žalo v Astoriji, kjer je ležala mrtva Martha, da se poslovimo od nje in izrečemo iskreno sožalje žalujočemu Lovru.

Precejšnji krog slovenskih osebnih prijateljev je bil tamkaj zbran. In osebni prijatelj inž. arh. Simon Kregar je podal lepo besedni slovo takoj, ko je luteranski pater odmolil svoje molitve, ki so bile menda za mnoge naše prisotne enkratno doživetje. Kako spontano smo vsi začeli odgovarjati pastorjevimi prošnjam Bogu: Hear us!

H kropsenju je prišel tudi naš župnik oče Robert s provincialom p. Mihaelom. Oče Robert je opravil tudi katoliške molitve za mrtve. Prisoten je bil tudi č.g. Lojze Jenko, ki je povzel tam, kjer je luteranski pastor končal, in nas lepo pripeljal v plemenito namero molitvenega tedna za krščansko edinost, ko je začel: »Kar je minister povedal, to bi vam lahko in moral tudi jaz...« Posegel je v zmotno preteklost in

Mimogrede iz Milwaukeeja

MILWAUKEE, Wis. - Nekateri trdijo, da je februar -svečan, točno na sredini zimske sezone, drugi pa pravijo, da se narava v tem mesecu že prične prebujati. Naj bo tako ali tako, obe trditvi sta resnični. Kakšno leto je februarja toliko snega, da ga ne pobere niti april, včasih pa že kukajo prvi zvončki, telohi, trobentice, na vrbe in leške se že obešajo mačice, in tudi na nekaterih drevesih se že opaži, kako se napenjajo popki. Do koledarske pomladi je seveda še ves mesec, vendar opažamo v naravi daljše dneve, več sonca in svetlobe.

Letos je kratki predpust in društvo Triglav ima svojo pustno zabavo v soboto, 8. februarja.

Vremenski pregovori pravijo, če je na Svečnico (2. feb.) dež, na Blaževo, naslednji dan lepo, veliko v jeseni vina ne bo. — Če v svečnici burje ni, malega travna rada znôri. — Če na svečnico deži, se kmalu pomlad oglasi. — Ako je pretoplo svečana, bo malega travna počivala brana; ako pa je mraz, se poti obraz. — Če svečana mačka na soncu leži, pa v sušcu na toplo peč pribeži.

Februarski Valentin (14. feb.) prinese ključ od korenin, je znanilec pomladi in patron zaljubljenec. Na Matijev praznik (24. feb.) je zelo važen in odločilen, Matija namreč led razbija, če ga ni, ga pa naredi. — Po Matiji lisjak ne gre čez led domov. — V februarju pretoplo, bomo aprila za pečjo. — Če sever konca sve-

nas s kesanjem vodil v svetlejšo bodočnost krščanske enotnosti in ljubezni, ki je morda zares le pravo odrešenje zahodnega in sploh celotnega sveta!

V Ljubljani so naslednjo nedeljo, 26. januarja, zaključili molitveni teden krščanske enotnosti z obiskom pravoslavne cerkve sv. Cirila in Metoda v Tivoliju. Jaz pa sem ga z obiskom pravoslavne cerkve sv. Save v New Yorku na 25. cesti. Z menoj je šel tja tudi Simon Kregar, ki pa ni vztrajal do konca.

S tem sem zadostil svojemu notranjemu nagnjenju od mladih študentovskih let. Seveda hkrati sem napravil reklamo za naš farni pustni ples v Ridgewoodu, ki bo na drugo februarjsko, pustno soboto 8. februarja. In zdaj — slovenski srenjčani ter svetocirilski farani — glejte, da nas brati Srbi ne bodo spet reševali iz moralne in materialne zagate, ki jo sami ustvarjamo s svojim pomanjkanjem dolžnosti do slovenske cerkvene in narodne skupnosti na Njujorškem!

Tone Osovnik

Rojaki! Priporočajte Ameriško Domovino svojim slovenskim prijateljem in znancem!

čana brije, nam dobre letine zasije.

Naj nam februar ljubeznivo prizanese s snežnimi zameti in hudim mrazom. Vsem, ki imajo v tem mesecu kakršni koli praznik, želim vse dobro, in lepo pozdravljeni! In zapomnimo si: Statistično gledano, pride na vsakega moškega, ki dočaka petinosemdeset let, sedem žensk — vendar je takrat že prepozno!

Prešernove nagrade v Ljubljani

Vsako leto na dan 8. februarja, se spominjamo smrti največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna. Na ta dan, na največji slovenski kulturni praznik, SAZU vsako leto poklanja slovenskim umetnikom obojega spola diplome, razumljivo tistim, ki so tekom leta dosegli najboljše umetniške dosežke.

Prešeren se je rodil 3. decembra 1800 v Vrbi, vasi pri Žirovnici na Gorenjskem, in v hiši, kjer se je po domače reklo »pri Ribiču«. Njegov bliskoviti in veličastni nastop pomeni v zgodovini naroda, ki dotlej ni imel resnične literature in se tudi še ni dobro zavedal svoje narodnosti, edinstven pojav.

Temu komaj nastajajočemu narodu je dr. France Prešeren zapel visoko pesem, enakovredno najlepšemu in najboljšemu, kar so dotlej ustvarili največji evropski pesniki. Poglavitni gibali njegove lirike sta bila nesrečna ljubezen do dekleta in preveč srečna, čeprav izredno trdna ljubezen do prebujajočega se slovenskega naroda.

Njegov Sonetni venec, njegovi Soneti nesreče, njegov Krst pri Savici in druge pesmi so ostali do današnjih dni, najlepši in najvišji dosežki slovenske poezije.

Največ sveta otrokom sliši Slave

tja bomo našli pot, ker nje sinovi si prosti voljo vero in postave.

Ak' pa naklonijo nam smrt bogovi, manj strašna noč je v črne zemlje krili ko so pod svetlim soncem sužnji dnovi.

Slovenski pevski koncert v Milwaukeeju

Mešani pevski zbor USPEH bo prihodnji mesec, 15. marca zvečer, imel spomladanski pevski koncert v Wehr dvorani v Alverno Collegeu. Na sporedu bodo slovenske narodne in ljudske pesmi, zapeli bodo tudi par ameriških znanih pesmi. Vsi prijateljsko vabljeni.

Pomanjkanje ljubezni do materinskega jezika in do kulture, katero nam lahko posreduje samo znanje materinskega jezika, to ima za posledico, da jezik in kultura usodno pešata. Amen!

A. G.

V BLAG SPOMIN!

PRVE OBLETNICE SMRTI NAŠE MAME, STARE MAME PRASTARE MAME, SESTRE IN TETE.

IVANA OVSENIK

Umrla 1. februarja 1985.

Eno leto je že minilo, odkar ste, mama šli od nas, a vedno lep spomin je na Vas, pogrešamo Vas vsaki čas.

Žalujoci:

sinovi z družinami, hčere z družinami in ostalo sorodstvo, v Sloveniji in Ameriki.

Cleveland, 4. feb. 1986.

Dr. Vlado Bevc:

II. del

Avstrija informira Ameriko o koroških Slovencih

Tudi precej Slovencev širom sveta je protestiralo pri zunanjem ministrstvu Združenih držav Amerike. Kot že rečeno, je Amerika bila upravičena sklicati komisijo štirih velesil, ki lahko pritisnejo na Avstrijo, če nastane spor glede izpolnjevanja pogodbe. Povrhu pa ima, kot vsaka mednarodna pogodba, tudi avstrijska v Ameriki moč zakona. Bilo bi torej protizakonito, če bi ameriška vlada trpela kršitve državne pogodbe.

Kot sem poudaril v prvem delu tega dopisa, gre za avtorjevo osebno tolmačenje zadeve. Ur.

Nadzorstvo nad Avstrijo je seveda kočljiva in neprijetna dolžnost za Ameriko. Po eni strani so razmere na Koroškem nerodne za velesilo, ki se rada širokousti o idealih kot so svoboda, pravice vseh narodov do obstoja, ter načelnost v mednarodnih odnosih, dasiravno te ideale kaj malo upošteva, če pridejo v opreko s praktičnimi cilji zunanje politike zasledujoče ekonomske in vojaške interese. Po drugi strani pa si Amerika upa pridobiti Avstrijo tako, da bi le-ta v primeru kakšnega oboroženega nastopa proti Sovjetom kljub sedanjemu nevtralnosti končno le stopila v ameriški tabor. (14).

Vsled tega so Amerikanci prišli na dan z izgovorom, da ima pogodba sicer res moč zakona, a kolikor se njih tiče, samo na ameriškem ozemlju in za ameriške državljane. To se pravi, da če Avstrija krši pogodbo, s tem še ni kršen ameriški zakon; slednji bi bil kršen le, če bi, recimo, kakšen ameriški diplomat Avstriji svetoval, da ji ne preti nič hudega od Amerike, če prezira pogodbene določila.

Če pa so Avstriji, kot je lahko domnevati, svetovali, naj izpolnjuje pogodbo le na videz in v minimalnem obsegu, bi bilo zelo težko dokazati, da je to kršitev pogodbe tudi s strani Amerike. Povrhu tega je bilo ameriško stališče, da je stvar koroških Slovencev politična in ne juridična zadeva. (15)

Iz takih in podobnih vzrokov so bili protesti glede koroških Slovencev ameriškemu

zunanjemu ministrstvu precejšnja zadrega, ker bi opozarjanje na avstrijski etnocid navsezadnje res še utegnili zahtevati kakšno diplomatsko posredovanje. Zato so skušali teh protestov, po besedah referenta za evropske zadeve v ministrstvu, otrestiti. (16)

Dopisi ministrstvu so vztrajno romali v koš potem, ko so nanje na kratko odgovarjali, da upajo na skorajšnji sporazum med obema strankama. (17) Stvar so skušali prikazati kot spor, ki se tiče le Jugoslavije in Avstrije, ne pa drugih podpisnic pogodbe. V resnici pa je potreben sporazum med narodnostno zatiranimi Slovenci na eni strani, ki nimajo v rokah drugega kot kos papirja, in združenimi nemškimi nacionalnimi zagrizenci na drugi strani, ki imajo v rokah ves upravni aparat države s stoletno tradicijo zatiranja Slovanov.

Od vseh dopisov in protestov, ki so, kot se je izrazilo ameriško poslaništvo na Dunaju, deževali na zunanje ministrstvo, (18) se je ohranilo le nekaj pisem senatorjev Lauscheta in Cranstona. Tedanji zunanji minister Kissinger je senatorja Lauscheta enostavno ignoriral, (19) ker je verjetno hotel prihraniti svojemu rojaku, avstrijskemu kanclerju Kreiskyju, nepotrebno razburjanje. (20)

Kljub temu pa, da so skoraj vsi dopisi o Slovencih izginili iz predalov ameriškega zunanjega ministrstva, če naj verjamemo zapriseženim izjavam tamošnjih uslužbencev, jih je moralo biti le toliko, da se je zunanje ministrstvo odločilo za takozvano tiho diplomacijo v obliki razgovora z avstrijskim poslanikom Karl Herbert Schoberjem.

Čeprav je predsednik kongresnega odbora za zunanje zadeve Lee Hamilton trdil, da za take primere uporabljajo bolj diskretne in privatne poti, ker jim je Avstrija draga in ljuba prijateljica, katere nevtralnost je Ameriki veliko vredna, (glejte op. 14) in so ta razgovor s poslanikom dolgo sploh prikrivali pod krinko vljudnostnega obiska v zvezi z izročitvijo avstrijskega darila za ameriško dvestoletnico, je

nazadnje le prišel na dan del zapisnika o tem razgovoru. (Tu ne morem mimo napake, da Lee Hamilton ni in ni nikoli bil predsednik oziroma načelnik kongresnega odbora za zunanje zadeve; vodil je pododbor dotičnega odbora. Velja, da je Hamilton danes eden najvplivnejših članov spodnjega doma kongresa. Op. ur.)

Iz dokumentov je razvidno, (21, 22) da se je avstrijski poslanik oglasil pri namestniku zunanjega ministra Warrenu Christopherju. Kot že rečeno, naj bi to na zunaj bil vljudnostni obisk glede avstrijskega darila.

Da bi namestnika zunanjega ministra pripravili na razgovor, je tedanji referent za Evropo Arthur Hartman (ob tem pisanju poslanik v Moskvi, op. pisca) naročil referentki za Avstrijo Suzan Klingaman, da sestavi memorandum z ustreznimi podatki. Dokument je datiran z 11. aprilom 1977, in, kot pravijo, se le tretja, četrta in peta stran tčejo Slovencev. Navedeno je sledeče:

»Slovenska manjšina v Avstriji: 7. člen avstrijske državne pogodbe (v prilogi) veli med drugim, da se na področju, kjer živi slovensko ali mešano prebivalstvo, upošteva slovenski jezik kot uradni jezik tako kot nemški, in, da morajo biti javni napisi v obeh jezikih. Pogodba tudi predpisuje sorazmerno število srednjih šol in udeležbo Slovencev v uradih in sodiščih na osnovi enakosti, itd.

Tolmačenje in izvajanje teh predpisov je že mnogo let sporna točka med Avstrijo in Jugoslavijo in med narodnostnimi skupinami Slovencev in Nemcev v Avstriji. Slovenska manjšina, ki jo v glavnem podpira Jugoslavija, se pritožuje, da Avstrija ne izpolnjuje svojih obveznosti, vendar se pa niso poslužili 35. člena državne pogodbe, ki bi predložil spor štirim velesilam, Ameriki, Rusiji, Franciji in Angliji, v presojo.

Avstrija je pred kratkim povečala svoje prizadevanje, da bi se uredilo vprašanje šol, napisov itd., vendar pa še ni

uspela najti recepta, ki bi zadovoljil vse prizadete skupine. Zunanje ministrstvo dobiva dopise predstavnikov v kongresu, ki posredujejo za Slovence v Ameriki, mi pa odgovarjamo, da upamo, da bosta Avstrija in Jugoslavija uspeli rešiti ta problem brez našega sodelovanja. Jugoslovansko poslaništvo je nekajkrat načelo to vprašanje z nami, vendar se ga že nekaj časa ni dotaknilo.«

Nato sledijo točke, ki naj bi se jih namestnik ministra dotaknil pri razgovoru s poslaniikom:

»1. — Kakšna je Vaša ocena možnosti za rešitev tega vprašanja?

2. — Upamo, da se bo stvar kmalu uredila na zadovoljiv način.«

Vse diplomatske depeše z Dunaja in protesti iz vseh strani Amerike, ki so prihajali na mizo gdč. Klingaman, je torej niso mogli pripraviti, da bi namestniku ministra svetovala za predmet razgovora kaj bolj učinkovitega kot ti dve uborni frazi.

Avdijenca z avstrijskim poslanikom je bila dva dni pozneje, to je 13. aprila 1977, kot je razvidno iz zelo cenzuriranega zapisnika. (22) Pri razgovoru so bili prisotni Warren Christopher, namestnik zunanjega ministra, Dorothy Brizill, iz namestnikovega urada, Suzan Klingaman, kot zapisničarica, in Karl Herbert Schober, avstrijski poslanik.

Slednji ni prišel praznih rok, ker je ravnokar prinesel darilo za ameriško dvestoletnico. Avstrijski odbor za ameriško dvestoletnico je namreč zbral 12 milijonov šilingov in dobil enako vsoto od avstrijske vlade za ustanovitev dveh profsorskih stolic na ameriškimi univerzah, kjer bodo avstrijski profesorji predavali o avstrijskih kulturnih stvaritvah.

Stolici sta bili ustanovljeni na univerzi v Minnesoti in na Stanfordu v Kaliforniji, darilo pa je uradno prinesla delegacija s profesorjem Mautner-Markoffom, predsednikom Avstro-ameriškega društva, na čelu, in v kateri sta bila tudi novo imenovani poslanik Schober ter profesor Stephen Koren, vodja ÖVP. Stanford-ska univerza je dobila 9 milijonov šilingov. (23)

Vsled tolike radodarnosti je potem menda zmanjkalo denarja za slovenske šole in vrtce na Koroškem tako, da je leta 1977 proračun za podpore manjšinam znašal le 5 milijonov šilingov, od česar pa je bilo porabljenih samo 173.000 šilingov za Madžare, ker druge manjšine niso hotele vstopiti v njim nesprejemljive manjšinske svete. (24) Amerika, ki je ni bilo sram sprejeti tega denarja, je potem pojasnjevala, da ima Avstrija pač je omejena sredstva za izpolnjevanje državne pogodbe. (25)

Avstrijski poslanik je torej prikorakal v avdijenco z darilom. Zato mu je namestnik zunanjega ministrstva, ne meneč se za svarilo »Boj se Danajcev, četudi prinašajo darove«, najprej izrazil svojo hvaležnost za ustanovitev dveh profsorskih stolic, pri čemer mu je povedal, da je član direktorata Stanfordske univerze, da je bil njegov sin pravkar sprejet kot študent nato zelo cenjeno in drago univerzo, ter se še enkrat, v tej vlogi, zahvalil avstrijski vladi za njeno radodarnost.

Poslanik Schober je nato dejal, da je bil njegov obisk na Stanfordu v marcu istega leta zelo prijeten, in da je bil presečen nad tem, koliko avstrijskih profesorjev in študentov je tam; (dodal je), da tudi njegov tretjerojeni sin namerava študirati na tej univerzi.

Kako je potekal nadaljnji pogovor nam pa na žalost zunanje ministrstvo še dolgo ne bo povedalo. Ostanek zapisnika ni bil objavljen, ker bi njegova obelodanitev, kot pravijo, škodila varnosti Amerike, ali pa, kar je bolj verjetno, izpostavila cinično ravnodušnost ameriških predstavnikov do avstrijske raznarodovalne politike.

(se bo nadaljevalo)

Oglašujte v Ameriški Domovini! MALI OGLASI

V NAJEM

dve veliki, lepi sobi. Vse vključeno. Kličite 486-1809. (7-10)

Hiše barvamo zunaj in znotraj Tapeciramo (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444 ali 729-1023 (x)

Groewood, 5 and 5 double. \$43,000.

Euclid brick double \$64,900

Bungalow off E. 185th. Alum. sided. 3 bdrm. 1½ baths. Front porch. \$42,500

Wanted: Licensed real estate person. Full or part time. If you like money, call me!

GEORGE KNAUS
REAL ESTATE — 481-9300 (9-12)

Maple Heights Poultry and Catering

17330 Broadway

Maple Heights

Naznanjamo, da bomo odslej nudili kompletno postrežbo (catering service) za svatbe, bankete, obletnice in druge družabne prireditve. Za provorzno postrežbo prevzamemo popolno odgovornost. Na razpologo vseh vrst perutnina. Se priporočamo:

ANDY HOCEVAR IN SINOVI

Tel: v trgovino MO 3-7733—na domu MO 2-2912

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak

Frank Tominc lastnik
CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388

Kanadska Domovina

Slovenske izgube v dobi tuje okupacije in komunistične revolucije, 1941-1946

TORONTO, Ont. — Po drugi svetovni vojni so povečini vse države, ki so bile zapletene v tem globalnem konfliktu, objavile dokaj točne in pregledne številke svojih izgub. Za države, ki imajo občinske in anagrafske urade — in Jugoslavija je ena tistih — taka statistika ni problem, da se ne bi mogla v enem ali v dveh letih izvesti. Statistike namreč dostikrat več povedo, kot še tako obširne knjige. Za SFRJ bi taka podrobna statistika brez dvoma odkrila že itak znano dejstvo (Milovan Djilas), da je zaradi komunistične revolucije v Jugoslaviji padlo nepri- merno več žrtev, kot pa od rok okupatorjev.

Za SFRJ je poznana številka 1,7 milijona človeških življenj, ki naj bi bila izgubljena v dobi od 1941. do 1945. leta. Dr. B. Kočovič, ki je lani napisal knjigo o statistiki teh let, pove (Svob. Slov., 27.6.1985), da mu je bila poverjena naloga v Beogradu, kjer je delal v glavnem statističnem uradu, naj sestavi število izgub. Ker se je mudilo, je E. Kardelju sestavil listo demografskih izgub, to je, izgub na rojstvih in prirastku prebivalstva, če vojne ne bi bilo. To številko 1,7 milijona je potem Kardelj napačno obrnil, tako da se še danes smatra kot število pobitih.

Za Slovenijo Kočovič postavlja številko 32.000 direktnih (pobitih) izgub. To je seveda precej daleč od točnosti, kar čisto enostavna in razpoložljiva analiza lahko dokaže:

Žrtve Nemcev:

ustreljeni ali pobešeni talci (javno objavljeno)	5.900
nemška taborišča: Dachau, Mauthausen itd.	1.500
nemške fronte: Gorenjci, Štajerci, Korošci (mobiliziranci)	5.000
revolucija na Koroškem	700

Žrtve Italijanov:

talcev in na smrt obsojenih po posebnih sodiščih, pobitih pri čiščenju Ljubljanske province	2.500
taborišča smrti (samo Rab 3.000)	4.000

Žrtve Madžarov:

mobiliziranci in madžarski teror	300
Židje iz Prekmurja predanih Nemcem	400

Žrtve komunističnega nasilja:

prvi val likvidacij do julija 1942	1.500
drugi val: Grčarice, Turjak, Kočevje, do sept. 1943	900
vojaške izgube stražarjev, domobrancev, četnikov	800
po revoluciji masovno pobitih	11.500
Cigani	500

Izgube partizanov:

Njihove izgube bi se prav lahko ugotovile, bodisi po anagrafskem uradu in občinah, ali pa po statistiki, ki jo partija prav gotovo ima, in pa tudi po organizaciji borcev, saj brez dvoma vsi svojci padlih partizanov dobivajo državne doklade ali uživajo druge dokumentirane privilegije. V monumentalni knjigi SLOVENIJA (Državna založba Slovenije, 1983) beremo: Izgube znašajo 80 tisoč partizanov, talcev, žrtev okupacijske policije, internacije in nemških taborišč. Gornja številka pa ne obsega izgube bele in plave garde, nemških mobilizirancev (naši ljudje niso vredni omembe! Op. p.)

Vsekakor je zgoraj navedena številka precej pretirana, ker bi na ta način postavila partizanske izgube na 70 tisoč. Nekaj podatkov o tem je na razpolago v Slovenskem leksikonu, kjer so nanizane številke žrtev NOB po občinah. Sicer niso vse občine obdelane, vendar se po teh virih dá priti do približnih ugotovitev. Navedene žrtve po občinah so sledeče: Vrhnika 274, Tolmin 1117, Idrija 1550, Cerknica 1130, Ajdovščina 894, Logatec 178, Nova Gorica 2139, Postojna 528, Radovljica 993. V septembru 1943 so Nemci v teku 14 dni pokončali 3.000 prisilnih mobilizirancev; italijanska ofenziva l. 1942/43 je razredčila 5 tisoč mož močne partizanske odrede na manj kot 1000; pohod 14. divizije iz Ljubljanske pokrajine preko Hrvaške na Štajersko v zimi l. 1943/44 je zahteval preko 1000 mrtvih. To nas privede to števila 36 tisoč, od katerega pa lahko odštejemo kakih 6 tisoč kot talce, internirance itd., tako, da izgube partizanov (VOS-a) ob koncu lahko postavimo na 30.000.

Pri tem je treba zapisati, da so razen mobilizirancev v vojskah okupatorja in Židje na Slovenskem, vsi ostali bili neposredne žrtve komunistične revolucije, bodisi zaradi direktnega zapleta v njej, ali pa bili pobiti v represalijah, ki so jih okupatorji izvajali nad prebivalstvom po nesmiselnih izzivanjih od strani partizanov.

Ob številu slovenskih žrtev iz te dobe se človek nehote vpraša: Ali so sadovi revolucije, ki sedaj gnijejo v gospodarski, politični in moralni stagnaciji res bili vredni, da je preko 60.000 Slovencev moralo zanje plačati s svojim življenjem? Zgodovina bo — in že terja odgovore!

upom—

Ocena Celovškega zvona — po partijski liniji

TORONTO, Ont. - »Komu zvonil zvon« je naslov polemičnemu članku, ki ga je v imenu uredništva objavilo ljubljansko Delo v svoji številki od 27. decembra 1985 kot kritiko nekaterih člankov v Celovškem zvonu (dec. 1985), ki jim niso po volji.

Za bolj dramatičen efekt svojih vznešenih slivospevov NOB, si je pisec izposodil Hemingwayev naslov knjige »For Whom the Bell Tolls«, v kateri Hemingway obravnava špansko državljansko vojno, kjer so se tudi naši bodoči slovenski revolucionarji urili in

nabirali prakso za čas, ko so v dobi nemške in italijanske okupacije v Sloveniji pričeli s svojo komunistično revolucijo.

Piščeva razvnetost za to revolucijo se mi po štiridesetih letih zdi kot papagajevo kričanje, katerega besedna zmogljivost je ostala pri starih, oguljenih frazah, ki jih nesmiselno ponavlja.

Poglejmo njegove ugotovitve o teh stvarih. Med drugim piše: »Ne glede na to, kakšno končno sodbo o posameznih dogodkih v revoluciji in po njej bo izrekla zgodovina, je

eno zgodovinsko neizpodbitno že zdaj — črta ločnica za moralno vrednotenje ravnanja posameznikov, skupin in inštitucij v času, ko je bil slovenski narod zapisan smrti, je, kdo je bil na strani naroda in kdo na strani izdaje. Tega dejstva ne more izbrisati noben članek, nobeno "humanistično" sprenevedenje. Veličine NOB ne more zmanjšati noben pokol domobrancev ali kak drug tragičen dogodek v boju partizanske vojske proti okupatorjem in domačim izdajalcem, za narodovo življenje in za njegovo socialno osvoboditev.«

Otmar Mauser:

PEPELNICA

S pepelom zaznamujemo čela v znak podpore — in v zavesti — da vse naše zemeljske posesti ne bodo obvarovale nas pred smrtjo, ki kot taticá, življenja naša nam bo vzela.

Za svojo smrt, nabirajmo dela svojega sadove, ki večna so, in neminljiva; v ljubezni do sočloveka ljubezen naša naj se zliva, da v plačilo ob sodbi naši, Bog pravični, pokloni nam zaslužene darove.

Štefan Štukelj:

HUDI ČASI V BELI KRAJINI

III. del

Pri Srednjih v Petrovi vasi se je mlad fant lagal, da ima strojnico, ki jo je dobil ob razpadu Jugoslavije. Ko so partizani to zvedeli, so prišli ponoči ponj in po njegovega mlajšega brata in ju odvedli v gozd ter zahtevali strojnico. Povedal jim je, da strojnice sploh nikdar ni imel in da se je nalašč hvalil, da jo ima.

Privezali so ga na bukovo drevo in mu grozili, če ne pove, kje jo ima. Prišel je učitelj Vasja in ko ga je videl privezanega, ga je vprašal, zakaj so ga privezali k drevesu. Ko mu je ta vse povedal, mu je učitelj svetoval, naj reče, da je strojnico prodal Štukeljevemu študentu za 700 dinarjev in tako bo rešen. Študent da je pa strojnico zakopal za cerkvijo Sv. Ivana v Petrovi vasi.

S tem je bil rešen. Bila je pa vse velika laž, ker pri naši hiši nismo nikdar imeli nobenega orožja. To je bila samo učiteljeva maščevalnost. Sin Tone je bil v Ljubljani na univerzi, mlajši sin Božo pa na Grmu v kmetijski šoli, kamor sem ga poslal, da je bil na varnem pred partizani. Osumljen pa sem bil, da imam oba sina pri domobrancah.

Zato je v noči od 3. na 4. maj l. 1943 prišla partizanska četa okrog sto partizanov in partizank. Ob deseti uri zvečer so vdrli v hišo. Hčerka, teta, dekla, žena in jaz smo bili že v posteljah. Začeli so ropati. Odprli so omare in nam pobrali obleko, denarnico, poročne prstane, 3 žepne ure, skratka vse, kar so našli. Tudi iz kuhinje so pobrali vse: krožnike, žlice, vilice, nože. Tudi knjigam niso prizanesli. Moral sem vstati in jim odpirati shrambe, eden od partizanov me je pa držal za ovratnik.

Vzeli so mi vseh 6 glav gove-
teve.«

Črta ločnica za moralno vrednotenje je seveda potegnjena od partije, ki vse, kar njej služi (tudi pokol 12.000 zvezanih domobrancev), smatra za vzvišeno in moralno dejanje, vse

(dalje na str. 6)

je živine, 4 prašice so postrelili kar v svinjaki. Od njih so pustili samo čreva. S seboj so pa odpeljali 8 mladičev.

V veži so razgrnili rjuho in vanjo zlagali mast, moko, prekajeno svinjsko meso in vse, kar je bilo zanje. Ko sem jim vse razkazal, sem moral v hišo in stražil nas je partizan. Ostali partizani so vse naložili na voz. Pobrali so tudi krompir in zelje. Ker ni šlo vse na en voz, so hoteli vedeti, kje je drugi voz. In prav tisti dan sem ga bil pustil pri kovaču v Črnomlju, da ga popravi.

Nato so šli k sosedu in tam vzeli voz in vole, ki so mu jih pa vrnilo, ko so pripeljali na njihov položaj na Suhorju.

Nekaj okoliških partizanov sem poznal. Eden si je bil celo nataknil masko, da ga ne bi spoznal. Ta je po kapitulaciji dobil za svoje delovanje za OF kmetijo vrnjenega in ubitega domobranca Radoša na Lokvah pri Črnomlju.

Komandant patrolje mi je rekel, da je vse to zato, ker imam dva sina pri domobrancah, sicer pa da je eden že padel v borbi. V resnici je bil eden na univerzi, drugi pa v kmetijski šoli na Grmu. Ropanje je trajalo od desetih zvečer do dveh po polnoči.

Ostali smo brez vsake hrane. Soseda sem prosil, da mi je posodil čevlje, da sem šel drugi dan v Črnomelj na občino po živilske nakaznice. Ko je bil Črnomelj bombardiran, so mi iz župnišče pripeljali v moj prazni hlev kravo. Sorodnik je imel več glav živine in mi je tudi dal eno kravo. Bilo je pa to le za nekaj časa. Neki prijatelj nam je dal par mladih svinj rekoč, da mu jih bomo že vrnilo, ko so opomoremo. Po končani vojni smo to tudi povrnili.

Čeprav mi je komandant patrolje rekel, naj se zgubimo iz svoje hiše in gremo pod okupatorja, smo ostali z ženo in hčerko doma in obdelovali kmetijo naprej. Kupil sem kravo in dva junčka, da bi tako spet prišel do živine.

(bo še)

KOLEDAR PRIREDITEV

V »Koledar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

FEBRUAR

8. — Dramatsko društvo Lili-ja priredi pustno zabavo v Slovenskem domu na Holmes Ave. Začetek ob 7. zv. Igrajo Veseli Slovenci.

16. — Klub slov. upokojencev v Euclidu priredi večerjo in ples ob 25-letnici kluba v SDD na Recher Ave. Začetek ob 3.30 pop. Igral bo Vadnjalov orkester.

22. — U.S.S. priredi 8. zimski koncert godbe na pihala v SDD na Recher Ave. Začetek ob 7. zv. Igra Joey Tomsick orkester.

23. — Misijonska Znamkarska Akcija priredi kosilo v farni dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

MAREC

2. — Fara Marije Vnebovzete priredi Srnjakovo kosilo v korist Slovenskemu domu za ostarele v Slov. domu na Holmes Ave. Serviranje od 3. do 5. pop.

2. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi kosilo v farni dvorani, od 11.30 do 1. pop.

8. — Primorski klub priredi Primorski večer v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

9. — DNIJ pri Sv. Vidu priredi vsakoletni zajtrk v cerkveni dvorani. Serviranje od 8. zj. to 1. pop.

15. — Klub slov. upokojencev na Waterloo priredi večerjo in ples v SDD. Serviranje večerje od 5.30 do 7.30 zv. Igra Fred Kuhar orkester.

APRIL

5. — Tabor, DSPB Cleveland prireja svoj pomladanski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

26. — Pevski zbor Korotan priredi pomladanski koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra Alpski sekstet.

MAJ

10. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi materinsko proslavo v farni dvorani. Pričetek ob 7. uri zvečer.

18. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi materinsko proslavo v Parku Triglava.

25. — Društvo SPB Cleveland priredi slovenski spominski dan žrtve med okupacijo in revolucijo, s sv. mašo ob 11.30 pri Lurški votlini na Chardon Rd.

JUNI

1. — Otvoritev Slovenske pristave za leto 1986.

15. — Tabor, DSPB Cleveland poda spominsko proslavo na Orlovem vrhu Slov. pristave za vse slovenske domobrance in vse žrtve komunistične revolucije ter obhaja 40-letnico umora gen. Leona Rupnika.

15. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi prvi piknik. Začetek ob 11. s sv. mašo pri kapeli v Parku Triglava.

JULIJ

6. — Misijonska Znamkarska Akcija priredi piknik na Slovenski pristavi.

27. — MZA krožek v Milwaukeeju priredi Misijonski piknik s sv. mašo ob 11. Kosilo, igre in srečolov.

AVGUST

10. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi drugi piknik. Sv. maša ob 11., sledita kosilo in ples. Igra Amonov orkester.

28. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi Vinsko trgatv. Kosilo opoldne, sledi veselica.

SEPTEMBER

13. — Fantje na vasi priredijo koncert v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Po koncertu ples. Igra Alpski sekstet.

21. — Društvo SPD Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

21. — Vinska trgatv na Slovenski pristavi.

28. — Oltarno društvo pri Sv. Vidu priredi vsakoletno kosilo v farnem avditoriju.

OKTOBER

18. — Tabor, DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

26. — Občni zbor Slovenske pristave.

NOVEMBER

8. — Belokranjski klub priredi martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Igra orkester Veseli Slovenci.

15. — Štajerski klub priredi martinovanje v dvorani pri Sv. Vidu. Igrajo Veseli Slovenci.

MERE, UTEŽI

1 palec (inch)	2,54 cm
1 čevelj (foot)	30,479 cm
1 yard	91,439 cm
1 milja (mile)	1,61 km
1 pint	0,47 l
1 quart	0,95 l
1 gallon	3,79 l
1 ounce	28,35 g
1 pound	453,28 g
1 ton	907,2 kg
1 kilogram	2,2 lbs
1 dozen	ducat

Kanadska Domovina

Ocena Celovškega zvona

(Nadaljevanje s str. 5)

drugo pa je nemoralno in izdajalsko.

Iz tega stališča presoja tudi članke, ki so jih za Zvon napisali prof. Andrej Capuder, škof Alojzij Ambrožič in prof. Ciril Žebot. V Capudrovem članku je pisca v *Delu* posebno zbudila njegova zaključna misel, kjer Capuder pravi, da »nam danes ni povsem jasno, kje je zmaga in kje je poraz«. Ljubljanskemu kritiku je seveda to jasno kot na dlani, ker se ne bavi s krščanskimi moralnimi vprašanji in načeli, temveč sledi le črti, ki mu jo je začrtala partija, in po kateri potem tudi on stvari moralno vrednoti.

O članku škofa Ambrožiča pisec ugotavlja: »Škof Alojzij Ambrožič govori o notranji dilemi dobrih katoličanov, ujetih v kletko nacizma in komunizma. Zanj so partizani samo slabo, nič pa noče vedeti o grozodejstvih narodnih izdajalcev.«

Modrostno piše dalje: »Morda je lahko kdo pod vplivom antikomunistične propagande drugače doživljal obdobje po partizanski zmagi. Tako verjetno tudi torontski škof Alojzij Ambrožič, ko je kot 15-letni fant bežal pred partizani. Marsikdo je bežal, čeprav mu ni bilo treba, ker je pač verjel propagandi o "komunističnih ubijalcih".«

Za božjo voljo! Prvič škof Ambrožič ni več 15 let star, temveč izkušen in izobražen mož, s strogim čutom odgovornosti do svojega poklica. Z dolgoletnim študijem (tudi slovenske problematike) si je lahko sam ustvaril v teh letih resnično podobo partizanstva brez kakršnekoli antikomunistične propagande.

Sicer pa tisto o »komunističnih ubijalcih« ni nobena propaganda, temveč dokazana resnica. Ban Natlačen, prof. Ehrlich in nadaljnjih 1.500 narodno zavednih Slovencev je bilo od komunistov pobitih, predno je prišlo do kakšnega oboroženega odpora proti temu nasilju. Tudi Josip Vidmar je v intervjuju z Jovanom Petričevićem od Duge to potrdil z izjavo, »da je bela garda nastala kot odgovor na partizansko gibanje« (berite: partizansko pobijanje). In tudi Edvard Kocbek je Dedijeru dejal, »da menda tisto, kar je v Črni knjigi zapisano, vse drži« (1942).

Kaj so bili potem ti likvidatorji, če ne »komunistični ubijalci«? Kako drugače se more imenovati ljudi, ki so brez sodnih postopkov izvrševali množične smrtne kazni nad tistimi, ki se z njimi niso strinjali in so jih zato proglasili za izdajalce.

Skorajda smešno je razburjanje pisca nad škof Ambrožičevim člankom, saj je v njem

le podoživljal svoje vtise iz tistih tragičnih dni in opisal usodo njegove družine v prvih dneh begunstva.

Prav tako neumesten je njegov napad na prof. Žebota, ker je bil v Zvonu ponatisnjen članek o 90-letnici Josipa Vidmarja in senatorja Franka Lauscheta, ki ga je napisal za A.D. Pri tem bi sodil, da jih še danes boli, ker je senator Lausche odklonil celo prošnjo predsednika Richarda Nixona, da bi v Ljubljani odprl ameriški informacijski center. Zaradi komunistične diktature, ki vlada doma, ni hotel obiskati domovine svojih staršev. Ne škof Ambrožič in ne prof. Žebot se ne bavita s kakšno tezo o narodni spravi, le prof. Capuder to temo obravnava na bolj konkreten način.

Da zgodovinopisje v celoti še ni opravilo svoje delo, kot ugotavlja pisec, bi se dalo potrditi. Takozvano NOB, ki jo ima za »največje slovensko kulturno dejanje«, na drugem mestu pa »kot najvišje in najčistejše moralno dejanje«, bodo bodoči nekomunistični in objektivni zgodovinarji ocenjevali popolnoma drugače, kot si jo danes pišejo doma v svojo slavo.

Že sedaj se tu in tam beleži v tujih virih, kako spretno so znali komunisti v britanski službi prekrojevati poročila iz Jugoslavije, ki so prihajala na britansko zunanje in vojno ministrstvo — in tako do Winstona Churchilla —, ki je potem za jugoslovanske komuniste ugodno odločal. Njemu je bilo prav malo mar za notranje jugoslovanske razprtije. Šlo se mu je predvsem za razbremenitev svoje fronte s tem, da je bilo čimveč nemških divizij angažiranih na njihovem zasedenem jugoslovanskem ozemlju.

Naši komunisti so po beograjskem puču vpili, da se ne bodo borili za angleške imperiale in njihove interese. In se tudi ne bi, če bi se jim na ponudila prilika za izvedbo revolucije in potom nje do diktatorske oblasti. Pri tem se niso ozirali na pogubno pustošenje in uničevanje nedolžnih ljudi. Naj bi to sedaj imeli za »največje kulturno in moralno dejanje«?!

Bogvedaj, da bi se kdo v prvih letih revolucije izneveril Stalinu. To se je zgodilo l.

1948. Zdaj so se povečini izneverili že tudi Titu, ker jih je s svojo razkošnostjo zakopal v dolgove, iz katerih se ne vijo. S časom se bodo izneverili tudi partiji, ker jih ne bo rešila iz gospodarskega, političnega in moralnega propadanja.

Zato je tak izbruh, kot smo ga brali v *Delu*, kot trzlaj paraliziranega telesa, ki čaka odlašajoče smrti. Zanima me, kdo bo njim zvonil?

Otmär Mauser

Srčni napadi načešče jutraj

Zdravniški izvedenci pravijo, da so ljudje trikrat bolj izpostavljeni srčnemu napadu ob 9. uri zjutraj kot ob 11. uri zvečer, ker telesni sistem sproži zjutraj, ko se človek prebudi, neke telesne spremembe, ki morejo povzročiti srčni napad.

Te ugotovitve morejo prispevati k boljšemu razumevanju, kaj povzroča, da se nevarni žilni zamaški (blood clots) zataknejo v srčnem ožilju in odpraviti vzroke, ki jih povzročajo. Zdravniški izvedenci so mnenja, da je s to ugotovitvijo nastalo novo važno področje za podrobnejše preiskave.

Študija srčnih napadov nakazuje, da se največ srčnih napadov pripeti med 6. uro zjutraj in 12. uro opoldne. Število srčnih napadov doseže višek do 9. ure zjutraj in potem postopoma upada do 11. ure zvečer.

Zdravniški izvedenci so mnenja, da je bolj nevaren čas za srčni napad zjutraj, toda za tiste, ki delajo ponoči, je najbolj nevaren čas zvečer.

Te študije, ki so jih vodili zdravniki v Boston Brigham in Women's Hospital ter Harvard Medical School temeljijo na analizi 2.999 žrtev srčnih napadov. Srčni napad nastane, kadar krvni zamašek ustavi krvni obtok v žili, ki dovaja kri za delovanje srca. Srčna mišica ne dobiva dovolj kisika in dotični del srca začne odmirati, kar prej ali slej povzroči srčni napad.

Anton M. Lavriša

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300
1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Anonimna pomoč rodoljubov: Jugoslovanski izseljenci in NOB

Od 19. do 21. novembra lani je bil v Sarajevu, SFRJ, prvi simpozij znanstvenega značaja na temo Jugoslovanski izseljenci v drugi svetovni vojni in njihov prispevek NOB v Jugoslaviji. Med številnimi udeleženci simpozija sta bila dva, ki sta mnogim nam tu v ZDA oziroma Kanadi in Argentini že znana. Prvi je dr. Matjaž Klemenčič, ki predava polpreteklo zgodovino Jugoslavije na mariborski univerzi, poleg tega menda tudi zgodovino Evrope in ZDA. Večkrat je bil tu v ZDA, veliko je raziskaval o ameriških Slovincih in sicer strokovno. Doktorsko disertacijo o Louisu Adamiču in ameriških Slovincih med II. svetovno vojno bo menda izšla kot knjiga — če že ni. Drugi znanstvenik je Rado Genorio, ki se je mudil pred leti dalj časa med kanadskimi rojaki, zadnji čas pa se menda zanima predvsem za argentinsko slovensko skupnost. Oba seveda zagovarjata uradno stališče partije o gledanju na delovanje ameriških, kanadskih in argentinskih Slovencev, s tem pa seveda ni rečeno, da ne moremo iz njunih razprav nič koristnega naučiti. Upoštevati je treba pri prebiranju članka, ki sledi, da ga je novinar Dela Ivan Cimerman pripravil za splošno slovensko javnost. Ur.

Še vedno zija velika zgodovinska vrzel pri pravilnem in pravičnem ovrednotenju prispevka jugoslovanskih izseljencev po vsem svetu, pa naj bo izražen v dolarjih, politični, organizacijski, moralni in osebni udeležbi ter deležu za zmago (revolucije, op. ur.). Na tisoče je bilo rodoljubov, ki so krvaveči domovini pomagali s svojimi prispevki, ne da bi sploh kdo zvedel zanje.

Svetovna javnost je bila v obdobju 1941-45 prek raznih propagandnih sredstev napačno seznanjena tudi z zgodovinskimi dejstvi. Ameriška in angleška propaganda sta označevali, da je Draža Mihailović svetla zvezda na nebu boja proti fašizmu. Resnica o pravih borbah, partizanih in Titu, je prišla na dan šele po februarju 1942. Na to je tedanjega predsednika ZDA Roosevelta opozoril prav izseljenski pisatelj Louis Adamič. Dejal je, da se v njegovi rodni Sloveniji oblikujejo nove sile, ki nimajo nobenega stika s pobeglo vladno kralja Petra v izgnanstvu.

Jugoslovani v Severni in Južni Ameriki so se preko časopisov in mnogih društev seznanili s pravimi, nepotvorjenimi dejstvi o tem, kdo se v resnici bori za svoj narod in osvoboditev izpod fašizma. Prav po zaslugi najbolj prebujenih med njimi, so se njihovi v tujini živeči rojaki seznanili z resnico. Zanja so zvedeli tudi vsi drugi narodi po svetu, najprej seveda v Evropi, ki je najbližja.

Na sarajevskem simpoziju se je pokazala tudi zgodovinska nujnost, da bi popravili krivico, ki jo dolgujemo zaslužnim in požrtvovalnim borcem za novo Jugoslavijo, ki v narodnoosvobodilnem boju niso sodelovali s puško v roki, a je bila njihova pomoč vendarle taka, da jo je mogoče primerjati s herojstvom na bojišču. Pri tem bi bilo treba upoštevati vrsto organizacij, v katerih so se zbirali rojaki. Z dolgo, predvojno tradicijo je takih organizacij samo za Slovence dandanes po svetu okrog 1500.

Referati, ki so jih podali številni domači in tuji znanstveni delavci, zgodovinarji, sociologi, predstavniki vojnogodovinskih inštitutov in udeleženci akcij ter organizatorji zbiranja te pomoči, bodo objavljeni v posebnem zborniku. Nekatera območja izseljenstva, kot sta Francija in Kanada, zahtevajo natančnejše preučitve in mnoge raziskave gradiv po državnih arhivih.

Pionirska študija o naših izseljencih v Argentini

Vse izseljenske matice Jugoslavije so poslale na simpozij v Sarajevo svoje predstavnike. Poslušalcem in udeležencem so v nastopih in diskusiji predstavili delež prebivalcev posameznih republik ali pokrajin pri skupni akciji zbiranja pomoči, političnem, publicističnem in organizacijskem delu ter seznanjanju tuje javnosti z dogodki v Jugoslaviji med

drugo svetovno vojno. Svoja predstavnika je poslala tudi Slovenska izseljenska matica iz Ljubljane.

Slovenski predstavnik Inštituta za geografijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani mgr. Rado Genorio, je zbudil veliko zanimanja s svojo pionirsko študijo z naslovom **Slovinci v Argentini v skupnem boju jugoslovanskih izseljencev za priznavanje NOV in nove Jugoslavije**.

Izseljenci v Argentini so bili pred drugo svetovno vojno razdeljeni v nekaj društev z nekaj sto člani, v težavnem ekonomskem in političnem položaju. Boj izseljencev za vsestransko priznanje NOV, njihovo vključevanje v protifašistično gibanje in kasneje njihov prispevek pri izgradnji nove Jugoslavije so povezani z velikimi žrtvami napredno mislečih.

V obdobje od 1919 do 1939 se je iz dravske banovine oziroma kraljevine Jugoslavije izselilo v Argentino 3197 ljudi. Vrnilo se jih je 1078. Iz Jugoslavije se je v tem času izselilo 44.396, registriranih povratnikov pa je 14.984. Iz slovenskega dela današnje Furlanije-Juljske krajine se je od 1926 do 1934 izselilo 10.989 ljudi. Po uradnih argentinskih statistikah se je v Argentino od 1920 do 1940 priselilo 56.053 Jugoslovancev. Všteti pa niso mnogi Slovenci in Hrvati z območij, ki so bila pod fašistično Italijo.

Pred drugo svetovno vojno je bilo po navedbah R. Genoria v Argentini okrog 25.000 Slovencev oziroma okoli 80.000 jugoslovanskih izseljencev in njihovih potomcev. Med Slovenci jih je bilo okrog 90 odstotkov priseljenih s Primorske, njihovo glavno zatočišče pa je postal Buenos Aires.

Večinoma so bili delavci in kmetje iz Vipavske doline, Goriških Brd in okolice Trsta in Gorice. Mnoge med njimi so izgnale iz Slovenije fašistične oblasti zaradi sodelovanja z naprednim delavskim gibanjem in delovanja v domačih kulturnih in prosvetnih društvih, nad katerimi so fašisti zganjali nasilje. Največ jih je bilo v okviru Ljudskega odra in Prosvete.

Slovinci v La Paternalu

Nova naselbina Slovencev se je razmahnila v Buenos Airesu v mestni četrti La Paternal, kjer so 25. avgusta 1925 osnovali delavsko-kulturno društvo Ljudski oder. Tako kot doma.

Konec dvajsetih in v začetku tridesetih let so začeli izdajati glasila *Delavski list* (1927-1930), *Borba* (1930-1934), in *Delavski glas* (1931-1934), kulturno revijo *Njiva* (1937-1943).

Zaradi naprednega prepričanja so bili nenehno pod nadzorom policije. Delavsko-kulturno društvo Ljudski oder so večkrat zaprli. Prav tako tudi njegove posamezne člane. Nekateri so celo deportirali nazaj v fašistično Italijo.

Pred drugo svetovno vojno so bili izseljenci iz Jugoslavije v Argentini nacionalno in politično razcepljeni, zlasti še, ko je v drugi polovici leta 1942 prodrla mednje vest o pravi vlogi Draže Mihailovića, ki se je dotlej izdajal za narodnega junaka.

Pomembno povezovalno vlogo je odigral takratni veleposlanik Izidor Cankar, ki je pomiril dele hrvaških, slovenskih in srbskih društev in okrepil izseljenski tisk. Srbski izseljenci so bili tu v manjšini.

Takoj po nemškem napadu na Jugoslavijo so organizirali jugoslovansko narodno obrambo, ki je pozvala vse rojake, naj priskočijo na pomoč domovini z zbiranjem prostovoljcev, sredstev in širjenjem solidarnosti med izseljenci.

Združenje Svobodna Jugoslavija je imelo svoj kongres 30. julija 1944. Na njem so se zavzeli za priznanje NOV, razkrinkavanje kvizlingov, konkretno pomoč Jugoslaviji v denarju in materialu. Podobno vlogo so odigrali tudi Komisija za koordinacijo pomoči Jugoslaviji, razna društva, posamezniki in ustanove.

Konec leta 1945 so oživela tudi napredna izseljenska društva, ki so bila dotlej ustrahovana. Začeli so izdajati časopis *Pravica*, ki je sledil duhu Osvobodilne fronte in Avnoju.

Mesec dni po osvoboditvi Trsta in Istre, 12. junija 1945, so predstavniki slovenskih društev v Buenos Airesu osnovali Odbor za jugoslovansko Primorje, ki mu je predsedoval Franc Kurinčič. (Ta se je pred nekaj leti kot upokojenec vrnil v Slovenijo, kjer menda še služi SIM tako, kot jo služi Ana Praček Krasna, bivša lastnica *Glasu naroda* v New Yorku. Ur. AD). Glavni cilj je bil seznaniti svetovno javnost z usodo Primorja, Istre in Trsta, s tem, kdo živi na tem ozemlju in komu pripada.

Zahtevali so, da svet popravi napako, ki jo je zakrivila rapalska pogodba in da vso

Julijsko krajino s Trstom vred priključijo k matični Sloveniji. Za pariško mirovno konferenco so zbrali več kot 10.000 podpisov. Pozneje je Odbor za jugoslovansko Primorje vodil tudi uspešno akcijo za vpisovanje izseljencev, ki so se opredelili za jugoslovansko državljanstvo.

Študija Rada Genoria o Slovincih v Argentini in njihovem prispevku k NOV je pomemben prispevek k zgodovini slovenskega izseljenstva, saj osvetljuje vrsto neznanih dejstev, ki jih je avtor preučil med bivanjem v Buenos Airesu.

Pomembna vloga Louisa Adamiča

Drugi referat slovenskega predstavnika dr. Matjaža Klemenčiča Jugoslovanski izseljenci v ZDA in njihova pomoč jugoslovanskim narodom in narodnostim v NOV med drugo svetovno vojno je poglobil in osvetlil nekatera dejstva o pomoči izseljencev v Združenih državah Amerike, zlasti vlogo Louisa Adamiča pri teh akcijah, v katere so bili vključeni vsi napredni izseljenci iz Jugoslavije, ki so se preselili v ZDA največ iz ekonomskih razlogov.

V obdobju druge svetovne vojne je bilo v Združenih državah Amerike 184.420 Slovencev, 119.360 Hrvatov in 38.920 Srbov prve in druge generacije. Bili so organizirani v več kot 1000 podpornih društvih, cerkvenih združenjih in političnih organizacijah.

Avtor razprave kronološko razčlenjuje dogodke in predoči prizadevanja izseljencev za pomoč domovini iz ZDA: Takoj po napadu neofašističnih sil na Jugoslavijo, in še pred njim, je znani pisec slovenskega rodu Louis Adamič, ki je bil takrat član Narodnoobrambnega sveta ZDA in zadolžen za izseljenske skupine, 19. marca 1941, poslal telegram dr. Vladislavu Mačku, v katerem je izrazil željo Amerikancev jugoslovanskega rodu, naj se Jugoslavija upre zahtevam nacifašizma.

Adamič je takoj po nemškem napadu na Poljsko v pismu, ki ga je poslal Janku Roglju, predsedniku Jugoslovanske katoliške enote, poznejši Ameriški bratski zvezi, zapisal, da je treba ustanoviti odbor ameriških Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki bi se zavzel za stališče jugoslovanskih narodov oziroma njihovih priseljencev v Združenih državah Amerike do vprašanj družbenopolitične ureditve v stari do-

(Dalje na str. 8)

UP TO DATE: _____ JOSEF'S

Elegance

New Look's 85

We Listen

5235 Wilson Mills Road
Richmond Hts. Ohio 44143
461-8544 461-8545

“SLOVENIA
RADIO PROGRAM”

HEARD COAST TO COAST
6 to 7 on Saturday evening E.S.T.
on N.B.N. Cable TV systems.

PAUL M. LAVRISHA
1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

Nekoč sem omenil sestri Tereziji o Jeffersonovem izgovoru z brezposelnostjo. Dejala mi je, da so iste postave v oddaljeni Montani iz mnogih napravile prave lenuhe. Imajo svoj dom, kravo, kokoši, zelenjadni vrt in to jim z brezposelnostno podporo zadostuje, da jim ni treba v tovarne in rudnike.

Kadarkoli sem bil v službah izven Združenih držav, sem hišo ali hiše oddajal v najem, v največ primerih diplomatom iz raznih delov sveta. Glavno, ravno omenjeno hišo ali vilo sem po odhodu v službo pri Stanford univerzi v Kaliforniji oddal v najem tajnici predsednika Kennedyja z dvema drugima uradnicama iz Bele hiše.

Zaljubile so se v ta tihi osamljeni dom na gozdnem gričku, tako rekoč v sredini mesta. Ostale so najemnice štiri leta, dolgo po umoru predsednika.

Tajnica je bila nekakšna članica Kennedyjevega doma; služila je pri njem že, ko je bil senator. Po njegovi smrti pa je ostala osebna tajnica vdove Jacqueline Kennedy. Z drugimi gospodičnami iz Bele hiše je bila dobra najemnica; za popravila se je vedno pobrigala. Toda pogosto je njih družabno življenje pomenilo veliko število gostov, ob posebnih praznikih več kot sto, kar je bilo preveč za dom, namenjen za stanovanje ene družine.

Neprijeten vtis o teh najemnicah pa sem dobil, ko so odšle. V spodnjih prostorih sem našel nered, kakršnega bi ne bil pričakoval od gospodičen. Papirji, pisma, dokumenti iz Bele hiše, med zavrženimi knjigami in starimi časopisi, vse razmetano po tleh in predalih.

Pobiral sem, pregledoval in deval zanimivosti na stran. Ko sem o priliki sosedu pravil, kaj vse sem našel, ki je pripadalo Beli hiši, pokojnemu predsedniku Kennedyju in njegovi vdovi, me je pokaral. Zakaj nisem obdržal in prodal kakšnemu časnikarju ali starinarju za dober denar.

Na primer knjige pesmi s podpisi senatorja Kennedyja, podarjene nevesti. Podobni spominki s predsednikovimi pripiski. Ali pa njegovo pismo tajnici, ki je bila v Rimu, z navodili kaj storiti, da se pri povratku domov izogne carinikom!

Mnogo je šlo v ogenj, bolj zanimive stvari pa v zaboj, katerega sem o prvi priložnosti odnesel v New York in ga oddal tajnici Kennedyjeve vdove. Vem, da sem s tem zavrgel pre-

cejšnje vrednote, pa mi za to ni bilo žal.

Za gospodičnami iz Bele hiše so bili najemniki štirje mornariški oficirji. Tudi ti so bili dobri oskrbniki, le da so prirajali še več družabnih sestankov. Ko se je eden ali drugi oženil, so našli naslednika, tako da je bila hiša vedno polna najemnikov in njih gostov.

Ko sem se z Nado povrnil iz Kalifornije, da spet nastopim službo v Washingtonu, bi bil najrajši spet prevzel ta dom. Upoštevati pa sem moral Nadino željo. Služkinje ni nikoli marala, a da bi sama oskrbovala veliki dom, pa tudi ni hotela več. Zdravje s previsokim krvnim pritiskom ni dopuščalo.

Zato sva se nastanila v vrhnjem stanovanju (*penthouse*) povsem nove moderne zgradbe v delu, ki se imenuje Cathedral Heights. Od tam je slikovit razgled čez narodno katedralo in vrtove; v dolu pod nami je kakor na dlani vse stolno mesto.

Prekrasen in zelo udoben dom, vendar ne po moji volji, kajti vedno sem hotel živeti v svojem lastnem domu z vrtom, da bi sam obdeloval grede in negoval nasade. V žilah se pač še vedno pretaka nekaj kapljic kmečke krvi.

Da zadostim tej potrebi, sem postal član vrtnarskega kluba v soseščini. V skupnem vrtu, komaj pet minut hoda od doma sem skopal parcelo. Vrtnarjenje mi je bilo v razvedrilo po dnevnem delu v uradu in ob sobotah ter koristna telesna vaja.

Tudi pridelkov ni manjkalo, od zgodnjih sola in motovilca, ki je med Amerikanci nepoznan, do indijanskega krompirja, dinj in drugih želišč, vse do decembra. Kadar se je zimsko vreme zakasnilo, sem večkrat v decembra nabral skodelico jagod.

Vsega je bilo v izobilju za našo uporabo, za verice in zajce. Kot povsod v Washingtonu so se ti udomačili v mojem vrtu in se posluževali najboljšega. Ko sem nekaj opleval, sem opazil tik za seboj zajko, ki je obirala kolerabo. Zagrabil sem pest prsti, da jo odpodim. Ni se zganila, le začudeno je gledala, zakaj jo motim. Vsem sem, da jo zaženem od kolerab, pa kmalu nato je pripeljala celo družino zajčkov, da se napasejo na solati.

Ogradil sem vrt z mrežo, ki ni pustila zajcem dostopa. Ni pa branila pticam, s katerimi sem se moral boriti. Nad vrati v pregrajo se je namreč razra-

movini, zlasti še do vprašanjske meje.

Louis Adamič je 19. decembra 1942 objavil članek v časopisu *Saturday Evening Post*, v katerem je nedvoumno razložil, da sta med prebivalstvom Jugoslavije dve sili, partizani in četniki, in da se edino partizani borijo proti okupatorju.

Na sestanku predstavnikov ameriških Srbov, Hrvatov in Slovencev 18. maja 1943 je Adamič razložil, da je nujno oblikovati skupno organizacijo jugoslovanskih Amerikancev. Tako je bil julija istega leta ustanovljen Združen odbor južnoslovanskih Amerikancev (ZOJSA), sestavljen na federalnih načelih Avnoja.

Adamič je ob podpori socialističnega Kristana tesno sodeloval s predstavniki vseh jugoslovanskih narodov, Mirkom Markovičem, glavnim

stel visok rožni grm in tega si je par oponašalcev (*mocking bird*) izbral za gnezdo.

Dvomim, da se kje najde bojevitejša ptica. Pri prvem spopadu, ko sem se približal ograji, se je par s krikom zagugal v mojo glavo in ena me je kavsnila v lice, da ga je bilo treba obvezati. V vrtu samem me nista nadlegovali, toda skozi vhod, nad katerim sta gnezdili, sem od tedaj vstopal samo s popolnoma zakrito glavo. Drugo spomlad sta si izbrali isti rožni grm, zato sem ga jeseni posekal, da bi bolj varno mogel stopati v vrt.

Leto 1968 je bilo za Washington usodno. Pospešilo je izseljevanje belega prebivalstva in končno utrdilo značaj zamorskega mesta. Umor baptističnega duhovnika Martina Lutera Kinga, voditelja črnega prebivalstva za politično povzdigo črne rasi, je bil neposredni vzrok nemirov.

Tolpe črncev so pod pretvezo maščevanja začele ropati prodajalne in požigati domove v obsežnih delih mesta. Policija zločinskih dejanj ni mogla preprečiti in vlada se ni hotela poslužiti vojakov, da bi pomirila morilsko drhal. Tako se je zgodilo, da so več dni gorele cele dolge ulice severozahodnega dela Washingtona in uničile v dolžini več milj dve trgovsko prometni cesti (Sedmo in Enajsto) ter stanovanjske ulice med njima.

V resnici požigi in ubojstva v Washingtonu leta 1968 niso bili iz maščevanja nad belimi ljudmi, temveč v glavnem za tatvino in plen na debelo.

V izropanih in požganih ulicah niso živeli belopoltniki, prizadeto je bilo torej v glavnem črno prebivalstvo. Nad tem se je izvršila tragedija in to je bilo osramočeno. Kolikokrat sem videl in slišal skupine zamorskih delavcev, posebno v zgradbi, kjer sem posloval, tožiti in objokovati sramoto svojega ljudstva.

(Nadaljevanje prihodni torek)

**Ameriška Domovina
je Vaš list!**

Anonimna pomoč rodoljubov...

(Nadaljevanje s str. 7)

urednikom srbske *Slobodne reči*, Zlatkom Balokovičem, predsednikom Vijeća ameriških Hrvatov, Franjom Petrinovičem, predstavnikom južnoameriških jugoslovanskih izseljencev, Smealom Vojdanofom, podpredsednikom ZOJSA in predstavnikom Make-doncev itd.

V sedmi točki svojega programa so zapisali: »Dati moralno in čimprejšnjo materialno pomoč Narodnoosvobodilni vojski in partizanom ter gverilcem v južnoslovanskih in balkanskih državah... Priporočiti Združenim narodom, zlasti Združenim državam Amerike, Sovjetski zvezi in Čehoslovaški, da navežejo stike z Narodnim protifašističnim osvobodilnim svetom Jugoslavije.«

Josip Broz Tito se je marca 1944 s pismom zahvalil Louisu

Adamiču za vse, kar je storil za razkrinkavanje kvizlingov, proti katerim je tudi javno nastopal in si tako nakopal sovražstvo, ki je zakrivilo njegovo skrivnostno smrt. Konec 1944 so se vodje jugoslovanskih izseljencev v ZDA od materialne pomoči preusmerili v boj za pravično vzpostavitev meja in nastopili proti razkosanju Jugoslavije na interesna območja in cone. Dogodki v Istri, Trstu in Slovenskem Primorju so pokazali, da je bila njihova bojazen upravičena.

Njihova prizadevanja so odprla oči tudi velikemu delu svetovne javnosti, ki je spoznala, da smo si sami izborili svojo neodvisnost in da smo imeli pogum za kljubovanje velikim silam, ki so razkrile karte na Jalti in zapečatile usodo tega dela Evrope.

(Konec)

IZREDNA PRILIKA!

Pri *Ameriški Domovini* je v teku nova kampanja za pridobivanje novih naročnikov. Kampanja bo trajala do 1. julija 1986.

Tisti, ki se bodo prvič naročili na *Ameriško Domovino* do 30. junija 1986, ali tisti, ki niso naročeni na list najmanj pet let, bodo naš list prejeli za izredno nizko naročnino — \$15 za eno leto za torkovo in petkovo številko, ali pa \$10 za izključno petkovo, ki ima obsežen angleški del.

ŠE BOLJ PRIVLAČNO! Vsak študent, ki obiskuje univerzo oziroma visokošolsko ustanovo, se lahko naroči prvič na *Ameriško Domovino* za eno leto za le — \$10, ako naroči torkovo in petkovo skupaj. Ako se zanima samo za petkovo številko, je prvoletna naročnina le — \$5. Isto velja tudi za vsakega, ki služi v ameriški vojski.

Poudarjamo, da je ta ugodnost omejena na tiste, ki se bodo prvič naročili na naš list, in za tiste, ki nanj niso bili naročeni najmanj 5 let.

Naročnino na *Ameriško Domovino* lahko po tej izredno nizki ceni podarite otroku, vnuku, drugemu sorodniku ali prijatelju v ZDA in Kanadi. Darilo je primerno ob priliki različnih praznikov, rojstnega dneva, družinske obletnice, graduacije iz šole, itd. Ako boste nam sporočili ustrezne podatke, bomo novemu naročniku poslali posebno pismo in mu povedali, kdo mu je podaril naročnino.

Ako bi želeli podariti naročnino komu, ki živi izven ZDA ali Kanade, bo naročnina višja, to izključno zaradi veliko višje poštnine.

Izpolnite in nam vrnite naročilnico spodaj že danes!

Naročilnico za Ameriško Domovino

- Naročam se na list
 Naročnino podarim
 Torkovo in petkovo — \$15
 Petkovo — \$10
 Za visokošolca ali vojaka, dnevno — \$10
 Za visokošolca ali vojaka, petkovo — \$5
za eno leto

Ime _____

Naslov _____

MOJE ime _____

MOJ naslov _____

_____ Pošljite novemu naročniku pozdravno pismo.